

ישור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא מו.

אכל מועד לגמרי לא משתתף לה ללד
שלא יגדל אדם כו'. הכי נמי האי לא
הדרן עלך שור שנגח
שור שנגח אם הפרה ונמלא עוב
אם עד שלא נגח ילדה.

1. או נודע כי שור נחב
הוא מתמול שלשם ולא
שמרנו בעצלו שלם
שלחם שור תחת השור
יהיה זה לה;

2. וכי יפתח איש בור או
יכרה איש בור ולא
כסנו ונפל שקמה שור או
ממור:
3. כי תכנה בית חדש
ועשית מעקה לגגך ולא
תעשית דמים בביתך כי
נפל הדפול ממנו:

דברים כב ח

תוס' ד"ה דאפילו וכו'
ע"ל דלמ"ד פלגא נוקא
קנסא. עיין לעיל דף מא
ע"כ תוספות ד"ה מודה:

א] תום' ד"ה דאפילו כו'
עוד אר"י כו'. ג"כ וכ"כ
הראב"ד והרא"ש ספ"ו
ש"פ. אבל הרמב"ם חולק:

פרק חמישי: שור שנגנב
את הפרה
ואכל חכמים ואומים זה
לכל גדול בדין, המצויא
חמיוניו עליו הראיה.
פר"ח דקיי"ל חכמים
ואיצ"ג דמור רבה בר
אבוה בפרק השואל את
הפרה אין הואל טומנס
אפילו ברי וברי שינויא
הוא ודוחיה היא דקיי"ל
חכמים. איתמר המור
שור לחבירו ונמצא נגחן.
קיי"ל הלכתא כשמואל
ברעי. וכן פר"ח וצ"ל
דהלכתא כשמואל.

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הדרן עלך שור שננח ארבעה וחמשה

שור ^אשננה את הפרה ונמצא עוברה בצדה ואין ידוע אם עד שלא
נגנחה ילדה אם משננחה ילדה משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לולד
וכן פרה שננחה את השור ונמצא ולדה בצדה ואין ידוע אם עד שלא
נגנחה ילדה אם משננחה ילדה משתלם חצי נזק מן הפרה ורביע נזק מן
הולד: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי סומכוס ^אדאמר ממוז
המוטל בספק חולקין אבל חכמים אומרים ^אזה כלל גדול בדין המוציא
מחבירו עליו הראיה למה לי למימר זה כלל גדול בדין אצטרף דאפילו
בניזק אומר ברי ומוזיק אומר שמא המוציא מחבירו עליו הראיה אי
נמי לבי הא דאתמר ^אהמוכר שור לחבירו ונמצא נתנן רב אמר הרי
זה מקח טעות ושמואל אמר ^איכול שיאמר לו לשחיטה מכרתיו לך
אמאי וניחוי אי גברא דובין לרדיא אי גברא דובין לנכסתא לא
צריכא ^אגברא דובין להא ולהא וניחוי אי דמי רדיא לרדיא אי דמי
לנכסתא לנכסתא ^אלא צריכא דאוקיר בישרא וקאי בדמי רדיא אמרי

אומר שמא. וא"ת והא מחויב שבועה ואין יכול לישבע הוא זה מודה במקלט בנזק הפרה ויכול לישבע משלם כדאמר רבא בפרק השואל (ב"מ דף קמ. וס) ומיהו שמואל לית ליה האי ס (ס) ועוד י"ל דלמ"ד פלגא נזקא קנסא לא יהא מחויב שבועה גדולה מהדולת עלמא דמדורב (ס) דמי כלל דהא טעמא דמחויב שבועה ואין יכול לישבע משלם מפרש בפרק כל הנשבעין (ש) שניהם ולא בין הירושים ומפרש התם כגון שאמר ליה מנה לאכא ביד אביך ואמר ליה חמשה כליה ו' מחייבי ועל כרחך צריך לימן טעם למה בלב חייב ויבירושם פטור דבלא טעמא אין לומר כה"ה ו' לית ליה מה לי אהוה אלף טעמא דחייב לא ידענא דהיה לו לומר ו' ויבירושא לא היה ללמד לידע במילי דלחזוהו ומיהו טעמא אימ ליה נמי למיפטר בשמעתינן שאין קודם וא"ת דהכא משמע דלית ליה לרב יהודה ברי עדיף ולקמן בפרק בתרא (דף קמ.) וכן צידך והלא אומר איני יודע רב יהודה ורב הונא מחייבי דברי עדיף ואין לתרץ דהכא משמיה (דף יב: וס) צ"ע למימר הא דרב יהודה ורב הונא דשמואל היא ולפי אותה סברה תקשה ד דהתם ברי שלו טוב שיועד שיכחינו אם הוא משקר וגם אותו יש לו לידע אם חייב לו אם לידע דהוא אמת הוא אומר ברי עדיף אלכ הכא מה שטוען ברי לפי שיועד זה לא היה בשעה צריכה משה"א אין ברי עדיף ובספ"ק דכתובות (ס) דצ"ע למימר הא דרב הונא ורב יהודה ודדחייה התם בתוספתא היה יכול להקשות התם דשמואל ארשמואל דהתם פסיק שמואל כרי"ג אלא"ע דהתם אין לבעל לידע מתי נאנסת והכא בשמעתינן מודה שמואל דלא אמר ברי עדיף במה יכול לומר ולטעמין ולא קאמר וההיא דהבית והעלייה (ב"מ דף קסו: וס) דהיה אחד מברך וקאמר איני יודע ופריך לימא מיהו תיובתא דרי"ג ומשמע דלרב יהודה נחא התם י"ל דרגיליהו ממונה דמוקי לה כגון שיש עסק שבועה ביניהם ואם לא היה לו להכיר באביו לא הייתי אומר מ ללעיל וההיא דתנן גיש נוחלין (ב"ב דף קלז. וס קלז) זה אפי"ן נאמן ויטול עמו בחלקו ומוקי בזה אומרת מנה לי בך והלא אומר איני יודע פטור אל"ע צ"ע דבר גרוע הוא שאין להם מ בצאוה שצא ממדינת הים הדך בלא הכי דחי שפיר ואין חושש לומר ולטעמין עוד י"ל דהתם מ לי צידך והלא אומר איני יודע פטור היכא דהוי ברי גרשו והשאל טוב ענין

המוציא מחבירו ע"י הראיה. משמע מהבא דאין הלקה כשמוכס מדלא ק"ל שמואל כו
 חזקת הצמים (י"ב דף לה. ושם) י' להאריך בזה: **וְנִחְזֵי** א' דמי רדיא לרד"י
 כדנזק דאמרי בהעובר את הספינה (ס"ג דף ע"ו): מכר המזל לא מכר הבקר ולית להו הדמיס כ
 דאיכא רובא וחזקה דרובא קרו למזל מזל ולבקר בקר וגם הוא מוחזק ואפילו לפי הספרים
 למודיעיהו ומפקי מוחזק אכל הבא רובא לרדיא וזני ואיכא חזקה כנגד אותו הרוב שהמזל
 או לרוב או לתמוה ורש"י פירש שמוכס פירות (ס"ד דף ע"ג. ושם) ^א

אֵלֶּה טַעְמָא דר"א בדתניא. תימא מהאי טעמא נמי לא תסגי
 צור בכסוי משום דרבי נתן וי"ל דצור אית ליה תקנתא
 טפי כשמכסהו כראוי משור נגחן ועי"ל דמעיקרא ודאי ס"ד דר"א
 לענין תשלומין קאמר אבל השתא דמסקינן טעמא דר"א נתן לאו
 לענין תשלומין איירי אלא לגבי איסור
 בעלמא דאסור לקיימו ואיכא למימר
 דגבי צור נמי איכא אבל מודה שאם
 שמרו שמירה מעולה והזיק פטור
 מיהו בשמירה פחותה ודאי לא סגי
 מדאוסר לקיימו ולהבי אמר לעיל (דף
 מה:): קא מני ר"א היא:

הדרך עלך שור שנגח ד' וה'

שְׁזֹרֶה שָׁנְנָה אֶת הַפֶּהָ. וְזֶדְכִי
סוֹמְכּוֹס. תִּמְיָה דְּצִפְרָק
הַשְׂוֹאֵל (ב"מ דף ק. וסא) מִשְׁמַע
לֵדָלָה אֲמַר סוֹמְכּוֹס יִחְלוֹק אֶלָּא בְּעוֹמֵד
בְּצִאָּסָּה גְּבִי הַמַּחְלִיף פֶּהָ בַּחמור
דְּפִרְעִין בְּגַמְרָא אֲמַרְי יִחְלוֹק וְנַחֲוִי
בְּדִשּׁוֹת מִלָּן קִיָּמָא אֲמַר שְׂמוּאֵל
בְּעוֹמֵד מִלָּן וּפְרִיךְ וְנוֹקְמָה בְּחֻקָּה
מִרָא קָמָא הָא מִנִּי סוֹמְכּוֹס הִיא
מִדְּלָה אֲמַר אֶלָּא מִשְׁמַע לֵדָלָה הִדֵּר
בִּיָּה מִשְׁנִיָּה קָמָא וְיָךְ דִּהֲכָא יִכְכָּא
לְאֻקְמִי בְּעוֹמֵד בְּצִאָּסָּה לִר"ע דְּאֲמַר
יִוֹחֲטֵל הַשּׁוֹר אֲבָל לִר' יִשְׁמַעֲלֵל דִּמְנִי
לְסַלֵּק לִיָּה בְּחַזִּי לָא תִּשְׁחַשֵּׁב כִּי הִיא
לְדִמְיָה (לְעִיל דף לה:) קָשָׁה דְּדִיָּק
זֹחַת אֹמֶרֶת חֲלוּקִים עֲלֵיו חֲבִירֵיו
עַל סוֹמְכּוֹס דִּמִּשְׁמַע הֵסֵם דֹּאפִּילו
בְּצִבְרִי וְכִי קָאֲמַר סוֹמְכּוֹס דְּחֻלּוֹקִין
וְאֹפִּילו עוֹמֵד בְּבִיתוֹ מִדְּלָה אֻקִּי
מִתְנִיתִין בְּעוֹמֵד בְּבִיתוֹ אִם כִּרְבִי
יִשְׁמַעֲלֵל דְּאֲמַר בִּיָּה הָא מִנִּי לְסַלֵּקִי
בְּחַזִּי וְתִיָּי אֲפִילו כְּסוֹמְכּוֹס:

דאָמפּלירן נײַק אומר בײַ ומויִק
הולד אומר איני יודע ומתוך שאין
צו פסק כל הכשעין (שמועות דף מ.
קקנס פפור 18) ועוד אומר ר״י דלא
תשום דכתיב שבעת ה' תהיה בין
דענא ומחשים לא ידענא דבאבזה
בדאמרי התם אי דלמר ליה נ' אית
ידע אם חייב לו מנה אם לא אבל
לידע דבר זה אם משנגסה ילדה או
לא (ב"מ דף 15: וס.) אמר מנה לי
מואל קאמר דהא צפסיק דכתובות
מואל אדשמואל וי"ל דפררישית לעיל
האך מדטוען שמה מוכחא מלתא
גיהא וכן טוען שמה טוב שאין לו
מואל היא ולא מסיק דאמריה הא
נאמנת בזהיא דמשאררמני נאנסמי
שהצרי גרוע אלא שבכמה מקומות
תאזנינו נוטלין ואמר [בגמ'] דלידך
אם שכל אחד מכיר מקצת אצניו וכן
שאין יכול לישבע משלם דפררישית
דאמרי אינך אין אנו יודעין ודייק
לידע אם הוא אחיהם דמה יודעים
למימר דכ"י קאמר זאת אומרת מנה
לך למימר דהס:

ה' וּבְשִׁמְעֵתָן כָּל דְּלִילִים גִּבֹּר בִּצְרָק
פִּי הָרֶרֶ"י בֵּר מִרְדְּכִי דִּהְכָּא אִפִּי
עֵינִים הִכָּא מוֹדוּ דְּהֵי מִיְלִי גִבִּי כְּמֹד
אֶרְבִּי רֹבָא מִ"מ לֹא אֲתִיב דְּמִים
זִזְק אֲמַרְיָן הַדְּמִים מוֹדִיעִים לְסִיע
יָן אַחֵר:

עין משפט
נר מצוה

א א ב מ"י פ"ט מהל'
זקני ממון הל' ב ג
והלכה ו סמוג עשין סא
טו"ש"ע ח"מ סימן ששט
סעיף ב ג וסימן ת סעיף
ח:

ב ג ד ה מ"י פט"ו
מהלכות מכירה הל' ה
סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ
סי' רל"ב סעי' כג:

מוסף רע"י

כסהו בראוי. ועצר עליו
השור או חמור ונפל ומת
(לקמן נב.).

הדרן עלך שור שנגח
דו"ה

ונמצא עוברה בצדה
 עין ירדע. כלל, ולא
 ודען ויעין לזכר, ולא
 וידען, לזה קמי דאמי
 ויכי אמרין בשנים
 חומין (ב.ר. א.) לזכר
 ר' הונא דאמר אמר
 תומסס אפילו כי ובי
 ט' (תרפ"ב ב"ר א.)
 אס, ע"ד שלא נגהה.
 הא, ילדה ופסור נעל
 השו (שם). משלם. נעל
 השו חצי נזק פהרה.
 דשור חס משלם חס
 מק, ורביעי נזק לולד.
 משלם חס מק לולד
 כי מנחן המעט נזק
 ושוהין (שם). ונמצא
 נגחן. שיהי נגחן קודם
 מכירה וכן רואי אלא
 נשבעת (ב.ר. א.) מקד
 חס. חס ונמצא חסין
 והדרי חס דכמעט טעמא
 לקמיס דרובא נלראו
 שמי. יכול שאמר
 לו ב"ר. דכמעט נלא
 אולין נחן רובא אלא
 חס טעמא טרפה (שם)

תשישמה במחבריו ילק.
 דהא אלא דרזין לשטמה,
 ורובא אל כלום איהו
 וסוה ליה כי פלגה עפלו
 והמאלי מחבריו ועל
 ההאלי, ופלוני מוטומס
 דלחמ נמון המוטל בסק
 לקלן, קמל כומיה,
 דקסם קי דרז כומיה, יפה
 מלי כון שור שנה את
 הפסד ונמלה עברה גלדה
 איהו דרז לרד איהו חיה
 המשפח איהו ירד קוס
 נמיה אל אחר קי ופלוני
 טעין דר ממיהו טענה
 ברי ורדן טענה שמה,
 וכמו פסק חסד (גמס),
 בריקס החול' (גמס),
 קידול חובקין משוס דלון
 דרז אל קי 'נ' קי לראשון
 ורשטו קטן קי 'נ' קי
 אלהון בנן שט איהו,
 אלא חיה ירדן
 איהו חיה המשפח, איהו
 וי מרן אל סתס ותמנה
 דרז סיה נמון קוס
 לן, דהא מודה מוטומס
 דלס אל נמון המוטל
 בסק אלא חולין חסר
 הוא טעון יפה, דרזון
 דרובא אל כלום איהו
 וי לחמ דרז פסד אלא
 לוקח איהו ליה לחמ
 דרזא ערעלה איהו ותלס
 חיה הפסד, איהו וי יפה
 ונמלה חוץ, דהסם קי
 רשטו חיה מרזר כסדא
 (רשטו חס, חוץ חס) ורזא
 גברא ברי, כלומר יפה
 דר פלדיו בר ושמול,
 יחזר אל דהי גרבה עט
 דלמה הוא ולא טענה, ורגיל
 קי נמון חסר עט
 דרזא חיה נעשמיס דרזס
 וי, דהא אפלו לשמטה
 (ע"ש בארורה), דאקדיר